

LEDARE

Ledare: Gray Davis styre likt det svenska

PUBLICERAD 2003-10-10

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

HANS BERGSTRÖM

KOLUMN

Utslaget i Kalifornien var kraftfullt och entydigt. En stor majoritet av väljarna röstade "to clean house", för att städa ut hela den maktapparat och kultur som dominerat delstatens politik sedan många år.

De styrande demokraterna har ungefär dubbelt så många registrerade väljare i Kalifornien som republikanerna. Dominansen har förstärkts på senare år, genom att republikanerna gjort sig till ovänner med den stora gruppen spansktalande invandrare. Guvernören, båda senatorerna, en förkrossande andel av kongressmännen, delstatens lagstiftande församling i Sacramento - demokraterna har haft alla viktiga poster och institutioner säkert i sin hand.

Gray Davis, återvald som guvernör i föl efter en av sina vanliga negativa kampanjer, var mästare på att samla stöd och pengar från en maktallians av fackföreningar, lärarorganisationer, andra offentliganställda, advokater och företag beroende av politiska beslut. I kulturella frågor kring homosexualitet, abort, vapenkontroll etcetera kunde konservativa republikaner aldrig räkna med mer än en minoritet i det liberala Kalifornien.

Likväl röstade nu 55 procent av väljarna för att avsätta Davis som guvernör, under gällande mandatperiod. Demokraternas Cruz Bustamente fick bara 32 procent av rösterna när det kom till val av Davis efterträdare - detta trots att Bustamente hade den demokratiska maktapparaten bakom sig, därtill extra stöd från de spansktalande och casino-miljoner från indianreservaten.

Den sedvanligt negativa och skandaliserande valkampanjen från Davis och hans maktallians kunde inte rubba kaliforniska väljare som hade bestämt sig långt i förväg att det nu var dags att göra rent hus med det sätt på vilket politik bedrivits i Kalifornien. En stor del av även demokratiska väljare röstade för att avsätta Davis.

Hur kommer sig denna exempellösa vindkantring

Kaliforniens budgetkris har angetts som dominerande orsak. Men alla delstater fick problem med budgeten, i spåren av den

ekonomiska nedgången 2001-2003. Kalifornien drabbades extra hårt på grund av sitt extrema beroende av skatt på kapitalvinster från ägare av högteknologiföretag. Den skattebas som fortsatte växa, fastigheter, var samtidigt blockerad i Kalifornien genom begränsningar som sattes i en folkomröstningen på 1970-talet (proposition 13).

Budgetkrisen nämns som en faktor av 22 procent av dem som röstade för att avsätta Gray Davis. Men den är inte deras viktigaste skäl. Två andra faktorer kommer högre, enligt den exit poll som gjordes utanför vallokalerna: "Handling of the energy crisis" (31 procent) samt "Mismanaged the state" (64 procent).

Dessa båda faktorer går till kärnan av demokraternas maktallians i Kaliforniens delstatspolitik.

För att vinna stöd hos extrema miljöorganisationer har Kaliforniens styrande politiker stoppat praktiskt taget alla kraftverksbyggen sedan ett decennium. Detta i en delstat som fram tills nyligen växte dramatiskt i befolkning. Davis släppte prisregleringen av eldistributörer men kombinerade detta, i radikal-populistiskt nit, med att a

förbjuda distributörerna att ingå långtidskontrakt med elproducenterna (lokaliserade mest utanför Kalifornien), b

förbjuda prishöjningar i konsumentledet.

Summan av kardemumman blev att Kalifornien försattes i energikris. Delstaten tvingades gå in med miljardbelopp i skattepengar för att köpa upp el som distributörerna inte hade råd att betala för.

Davis har samtidigt köpt de offentliganställdas stöd med diverse dyra förmåner och betalat med skatter på företagande och entreprenörskap, eftersom fastighetsskatten varit blockerad.

72 procent av väljarna angav nu som sin uppfattning i exit-poll att "Things in California are seriously off on the wrong track" (allvarligt på väg i fel riktning). 73 procent markerade på en fyrgradig skala att Kaliforniens ekonomi för närvarande går "ganska eller mycket dåligt".

Vad Gray Davis representerar i form av maktallians, skattepolitik, företagsyn och kortsiktigt populistisk energipolitik ligger förbluffande nära vad som utmärker den styrande socialdemokratin i Sverige.

Där finns beroendet av de offentliganställda och fackföreningarna, oförståelsen för vikten av entreprenörskap och ett tillväxtstimulerande skattesystem, en energipolitik baserad på uppgörelser med en grönvänster uppfylld av illusioner och med krav på ständiga elskattehöjningar, utdelning av stora förmåner med skattedel för att köpa sig en maktbas (avdragsrätt för fackföreningsavgifter, en sjukförsäkring som i brist på sunda incitament spränger statsbudgeten) samt ohämmade skrämsele kampanjer i val.

Kalifornien är knappast mindre radikalt än Sverige vad gäller befolkningens kulturella och sociala attityder. Ändå sa väljarna

ifrån med kraft när det blev tydligt att demokraternas maktallians blivit till skada för en sund ekonomisk utveckling.

Varför är svenskarna så belåtna med Sveriges motsvarande styrande makt- apparat

Har den gått så på djupet - som en vana, ett uppfattat intresse och en hållning hos befolkningens majoritet - att inget kan rubba den

Hans Bergström är docent, fd chefredaktör och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. Han bor i USA.

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt